

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Självvärdering

Lärosäte: Lunds universitet
Forskarutbildningsämne: Psykologi
Licentiatexamen: Nej
Doktorsexamen: Ja

Skriv en självvärdering per utbildning som leder fram till examen inom det forskarutbildningsämne som ska utvärderas. Självvärderingen baseras på kvalitetsaspekter och bedömningsgrunder inom aspektområdena:

- miljö, resurser och område
- utformning, genomförande och resultat
- uppföljning, åtgärder och återkoppling

samt de tre perspektiven:

- arbetslivets perspektiv
- studenters perspektiv
- jämställdhetsperspektiv.

Beskriv kortfattat samt analysera och värdera med exempel hur den utvärderade utbildningen uppfyller bedömningsgrunderna för varje aspekt inom aspektområdena och för perspektiven. Självvärderingen ska utgå från aktuella förhållanden för utbildningen. Beskriv såväl styrkor som identifierade utvecklingsområden samt hur arbetet med uppföljning, vidtagna och planerade åtgärder och återkoppling sker både för att utveckla utbildningen och för att säkerställa att utbildningen har hög kvalitet.

En mer preciserad vägledning till lärosäten vad gäller aspekter och bedömningsgrunder finns i *Vägledning för utvärdering av utbildning på forskarnivå*, bilaga 1.

Självvärderingen bör sammanlagt inte överstiga 75 000 tecken inklusive mellanslag (cirka 25 A4-sidor i 12 punkters storlek), exklusive lärosätets ifyllda tabeller.

Aspektområde: område, miljö och resurser

Aspekt: Forskarutbildningsämne

Bedömningsgrund:

Avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga/ konstnärliga grunden och beprövad erfarenhet är välmotiverad och adekvat. Forskarutbildningsämnets relation till området för forskarutbildning är adekvat (för de lärosäten som har examensrätt för område för forskarutbildning).

För att kunna antas till forskarutbildningen fordras en masterexamen i psykologi, eller motsvarande. Forskningsämnet psykologi definieras genom en serie tematiska avdelningar: klinisk psykologi, social och personlighetspsykologi, kognitiv psykologi, neuropsykologi, utvecklingspsykologi, samt arbets- och organisationspsykologi. Dessa har erfarna forskare knutna till sig, med publikationer i goda eller mycket goda tidskrifter inom respektive fält. Vid antagning beaktas varje projekts potentiella bidrag till psykologiämnets teoretiska och/eller praktiska grund. Det bör dock noteras att psykologi är ett mycket mångfacetterat ämne, och forskargrupper vid institutionen kan ha mer gemensamt med grupper vid t ex statsvetenskap eller neurofysiologi än de har med varandra. Detta ställer krav på goda relationer till andra ämnen, och vi samarbetar ofta med handledare från andra ämnen för att optimera förutsättningarna för enskilda doktorander. De senaste åren har vi t ex haft handledare verksamma inom filosofi, företagsekonomi och medicin. Detta leder inte sällan till fruktbara fortsatta samarbeten och en vidgad intellektuell miljö för såväl doktorander som interna handledare.

Aspektområde: område, miljö och resurser

Aspekt: Personal

Bedömningsgrunder:

A. Antalet handledare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens innehåll och genomförande.

B. Handledarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs systematisk upp i syfte att främja hög kvalitet i utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens i förhållande till utbildningen.

Handledare vid institutionen har goda och relevanta kunskaper, huvudsakligen avspeglade i publikationer och andra förvärvade erfarenheter. Handledarna besitter sammantaget kompetenser i relevanta teoretiska fält och inom berörda metoder. Till exempel har doktorander inom klinisk psykologi vanligen handledare som har både psykolog- och psykoterapeututbildning och erfarenhet av att praktiskt genomföra RCT och longitudinella studier. Vi nyttjar också vid behov externa handledarresurser när detta motiveras av speciella metodologiska, teoretiska eller andra behov. I samband med tillsättning av doktorander inventeras de tillgängliga resurserna av studierektor för forskarutbildning och prefekt, och kompletteras vid behov. Därutöver har alla handledare genomgått fakultetens handledarutbildning eller besitter motsvarande kompetens från annan institution.

Vid antagning av nya doktorander tar vi hänsyn till institutionens möjligheter att erbjuda kvalificerad handledning. Om institutionen saknar egna handledarresurser och inte heller på enkelt sätt kan komplettera med extern kompetens är vi mycket återhållsamma vid antagningen.

Hur arbetet ser ut för att långsiktigt säkra att det finns tillräckliga handledarresurser.

En grundläggande förutsättning är att rekrytering till institutionens lärartjänster är lyckosam. Vi har på senare år anställt fler seniora forskare/lärare med stark vetenskaplig bakgrund och erfarenheter från andra lärosäten. Detta är värdefullt, och bidrar till att undvika en alltför insulär likriktning. Institutionsledningen har också arbetat aktivt med att stödja lektorer att meritera sig för docentur, en tillkom under 2016 och ytterligare två beräknas bli docenter under 2017. En ny professor i klinisk psykologi rekryteras under 2017.

Med tanke på den begränsade antagningen till forskarutbildningen kan det vara svårt att få möjlighet att vara handledare. Vi försöker därför uppmuntra till att vara handledare även utanför institutionen för att på så sätt utveckla handledarkompetens. Detta breddar kontaktytorna, medger informell benchmarking och kommer på sikt att vara ett värdefullt tillskott till forskarutbildningsmiljön.

Hur arbetet ser ut för att, vid behov, möjliggöra handledarbyten.

Detta är utan tvekan en utmaning. Vi antar inte en doktorand om det inte finns tillgänglig och relevant handledarkompetens. Samtidigt är det naturligtvis svårt att ha en serie alternativa handledare som reserver. Seniora forskare är också vanligen specialister, och kan inte självklart dubblera någon annans kompetens. Utgångspunkten är i stort att de flesta avhandlingsarbeten tangerar flera kompetensområden, och att handledarkonstellationer kan kombineras på olika sätt för att ge doktoranden en god handledning. Vi har hanterat detta olika beroende på aktuell

situation. I något fall har det varit fördelaktigt att tillsätta en kompletterande extern handledare efter ett önskat byte. I andra fall har doktoranden i samband med handledarbyte önskat justera avhandlingsarbetets tyngdpunkt, så att andra handledare varit lämpliga.

Hur handledares och lärares vetenskapliga/konstnärliga och pedagogiska kompetensutveckling sker.

Samtliga handledare bedriver egen forskning och leder ofta egna grupper eller projekt, verkar som redaktörer och reviewers i tidskrifter samt är opponenter och betygsnämnsledamöter vid andra lärosäten. Institutionen lägger stor vikt vid publicering i internationella tidskrifter och detta följs också noga upp av fakulteten. På institutionen finns en aktiv skrivargrupp där lektorer ingår. Gruppen initierades efter en seminarieserie om akademiskt skrivande. Under hösten 2016 anordnades en workshop för forskare om publiceringsstrategier och skrivande med en erfaren redaktör. I december 2016 antog institutionsstyrelsen en strategisk plan gällande forskning, utbildning och strategisk samverkan.

http://www.psy.lu.se/sites/psy.lu.se/files/strategi- och kvalitetsdokument_161213.pdf

Exempel på forskningsstrategier är att prioritera och kvalitetssäkra forsknings- och kompetensutvecklingstid för institutionens forskare. Under 2017 ska alla med forskning i tjänst identifiera mål för den egna forskningen och kompetensutvecklingstiden i samband med medarbetarsamtal och dessa ska följas upp årligen av prefekt/biträdande prefekt.

I linje med institutionens utbildningsstrategiska plan ska institutionen t.ex. arrangera pedagogiska seminarier. Under 2017 är bl.a. inkluderande pedagogik inplanerat som ett moment. En strategi inom strategisk samverkan är "Ömsesidigt givande relationer mellan Institutionen för psykologi och samhällsaktörer", vilket innebär utveckling av strategiska partners och samverkansplattformar på institutionsnivå. Målet är att nå förenklade och kvalitetssäkrade samarbeten med strategiska partners som säkrar ömsesidigt givande utbyten och lärande. Vi ser detta som centrala element i en kontinuerlig kompetensutveckling. Lunds universitet har också ett rikt utbud av för forskarutbildningen relevanta pedagogiska kurser som lärare tar del av.

Handledarnas och lärarnas möjlighet att följa den samhällsutveckling i övrigt som har betydelse för deras handledning och undervisning.

Institutionen har återkommande allmänna seminarier som berör det aktuella forskningsläget inom olika områden. Det förekommer också andra serier som bygger på vissa lärares engagemang t ex seminarieserien "Psykologer om rasism" som berör forskning om orsaker och möjliga åtgärder i samband med främlingsfientlighet och rasism. Samhällsvetenskapliga fakulteten arrangerar större möten t ex "Debatt i Lund" där kollegor från institutionen både deltar i paneldebatter och som åhörare. Aktuell information om t ex debatt och den senaste forskningspropositionen sprids också bland personal.

Disputerad personal har tid för kompetensutveckling i tjänsten, och i detta ingår att följa relevant samhällsutveckling. Användningen av denna tid följs upp i medarbetarsamtal med prefekt/biträdande prefekt.

Hur arbetet ser ut för att säkerställa att kvaliteten på handledning och undervisning är hög och av tillräcklig omfattning och vilka eventuella åtgärder som vidtas i

samband med uppföljning av handledarkollektivets sammansättning och kompetens samt hur återkoppling av kvalitetsutvecklande åtgärder sker till relevanta intressenter. Alla handledare har genomfört universitetets eller fakultetens handledarutbildning eller motsvarande från annan institution. Varje doktorand tilldelas 300 handledningstimmar.

De individuella studieplanerna innehåller information om handledningens omfattning och kvalitet. Dessa går igenom av studierektor och prefekt. Vid betydande avvikelser från förväntad progression eller rapporterade problem av annan art, t ex konflikter, görs uppföljande samtal av studierektor och/eller prefekt.

Det kan dock noteras att handledningsrelationen bygger på ett förtroende, inte bara mellan handledare och doktorand, utan också mellan dessa och institutionens företrädare. I vissa fall kan problem ha gått alltför långt innan de tydligt delges studierektor, vilket förstås försvårar hantering.Handledningsfrågor diskuteras också i handledarkollegium och i vissa fall uppföljande samtal med studierektor och/eller prefekt.

Flera av dessa frågor följs också i fakultetens forskarutbildningsråd, vilket spelar en allt större roll i arbetet med forskarutbildning vid fakulteten

(<http://www.sam.lu.se/anstalldsidan/styrelse-och-forvaltning/fakultetsstyrelse-namnder-och-kommitteer/kommitteer-namnder-och-rad/forskarutbildningsradet>).

Bland annat har sjukfrånvaro och arbetsmiljöfrågor för doktorander varit ett återkommande tema. I samband med detta initierade fakulteten en form av kollegial handledning för forskarhandledare. Det visade sig dock svårt att samla tillräckligt många intresserade handledare så detta genomfördes inte. Det finns dock diskussioner om att ta upp likartade initiativ i någon form.

Vi uppmuntrar yngre medarbetare att skaffa sig docentkompetens, eftersom det innebär en vetenskaplig självständighet och överblick som medger att man kan leda forskningsprojekt, samt att man dessutom har handledarutbildning och den formella kompetensen att handleda.

Aspektområde: Område, miljö och resurser

Aspekt: Forskarutbildningsmiljö

Bedömningsgrunder:

A. Forskningen/den konstnärliga forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig/konstnärlig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.

B. Forskarutbildningsmiljön följs systematiskt upp för att säkerställa hög kvalitet. Resultatet av uppföljningen omsätts vid behov i kvalitetsutvecklande åtgärder och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Hur arbetet ser ut för att vidga doktorandernas forskarutbildningsmiljö genom de lokala, nationella och internationella nätverk som doktoranderna och handledarna är en del av som är av betydelse för utbildningen. Hur doktoranderna inkluderas i dessa nätverk och på vilka sätt nätverken kompletterar forskarutbildningsmiljön avseende omfattning och kvalitet, hur samverkan med omgivande samhället bedrivs, hur lärosätet säkerställer kvaliteten på de avhandlingar som går till disputation.

Handledare är aktiva forskare, i många fall knutna till större miljöer och projekt. Doktorander är vanligen integrerade i dessa samarbeten, och flertalet doktorander ingår i mycket aktiva miljöer med omfattande kontaktnät. Företrädare för

institutionens avdelningar diskuterar återkommande den pågående forskningsaktiviteten och vi säkerställer att doktorander knyts till livaktiga handledningsmiljöer av varierande storlek. Många sådana miljöer omfattar forskare från andra discipliner, vilket i stort hjälper doktorander att placera sina arbeten i ett större sammanhang, och förstå avgränsningen och betydelsen av det egna bidraget.

Exempel på en sådan miljö är den multidisciplinära Linnémiljön Thinking in Time: Cognition, Communication and Learning (CCL) (<http://ccl.ht.lu.se>). Förutom de doktorander som direkt finansierats av CCL har andra välkomnats till miljön, och deltagit i forskningsrelaterad verksamhet som seminarier, workshops, skrivkurser och liknande efter egna önskemål. CCL har också en aktiv seminarieserie där internationella forskare ofta presenterat nya fynd. Detta har uppskattats av doktorander som etablerat och utvecklat kontakter genom dessa interaktioner. Andra doktorander har t ex varit knutna till Vårdalsstiftelsen, som erbjudit en mycket aktiv och utvecklande miljö. Arbeten och resultat presenteras frekvent vid konferenser och genom publikationer samt vid seminarium på institutionen.

Vi kan dock notera att ämnets bredd innebär att många olika inriktningar konkurrerar om mycket begränsade institutionsmedel. Detta medför också att underlaget för t ex kurser påverkas i och med att doktoranderna är få och har olikartade intressen. Vi har därför verkat för att doktorander i större utsträckning tar del av relevanta kurser vid andra institutioner och enheter. Förutom andra psykologiinstitutioner är t ex Humanistlaboratoriet en viktig partner. Flera av våra doktorander har utnyttjat de tekniska faciliteterna där, men också de utmärkta metodkurser som ges. Dessa gäller t ex programmering (Python, Matlab) och ögonrörelsetekniker.

Vid doktorandantagning gör vi också en bedömning av hur väl ett föreslaget doktorandprojekt motsvarar tillgängliga handledarresurser, då detta även påverkar doktorandens möjlighet att etablera produktiva nätverk. Om lämpliga handledare inte kan tillgodose bedömer vi projektet som svårigenomförbart vid vår institution, och det händer att vi aktivt rekommenderar potentiella sökanden att närma sig någon annan institution.

Institutionens forskningsstrategiska plan inbegriper att tydliggöra institutionens stödstrukturer för forskning, vilket t.ex. med start 2017 innebär att respektive forskningsavdelning ska genomföra minst två möten per termin. Det är av stor vikt att skapa förutsättningar för en forskningsgemenskap som går utöver doktoranden och handledaren. På institutionen finns forskningsavdelningar som har möten varannan vecka, men det finns också forskningsavdelningar som ses mycket sällan. Detta har skapat olika förutsättningar för våra doktorander att ingå i ett större forskningssammanhang på institutionsnivå beroende på avdelningstillhörighet. Genom den strategiska planen hoppas vi på att skapa mer lika förutsättningar för doktoranderna oberoende av i vilket forskningssammanhang de befinner sig.

Doktorandgruppens sammansättning (avseende exempelvis kön, ålder, inriktning, och för utbildningen relevanta språk- kunskaper) och doktoranderna som eventuellt befinner sig på annan ort eller i annan miljö. Vilka eventuella möjligheter och utmaningar som har identifierats i detta avseende och hur dessa har hanterats.

Doktorander rekryteras genom öppen utlysning via universitetets rekryteringssystem. De senaste åren har varje utlysning av institutionsfinansierad tjänst fått kring 40 sökanden. Dessa har till stor del varit internationella, med ansökningar från Europa, Asien, Afrika och USA. Flertalet sökande har inte varit knutna till institutionen sedan

tidigare. Åtskilliga av dessa hänvisar till intresse för att arbeta med någon av institutionens forskare, vars publikationer de läst.

En första gallring av de sökande görs av studierektor. Här tas ofullständiga ansökningar och liknande bort. Detta gäller ofta forskningsplaner, vilka kan vara ofullständiga eller så skissartade att en vidare bedömning inte är meningsfull. Varje kvarvarande ansökning bedöms av minst två sakkunniga, som inte står i jävsförhållande till den sökande. Bedömarna är professorer och docentkompetenta lärare.

För att avgöra förmågan att tillgodogöra sig forskarutbildning skattar bedömarna individuellt de sökande med avseende på

1. kvaliteten hos tidigare skrifter (t.ex. masteruppsatser, publicerade vetenskapliga arbeten)
2. forskningsplanens genomförbarhet, teoretiska förankring och innovativa värde.
3. erfarenhet av forskningsarbete, kliniskt arbete, eller liknande erfarenhet som är särskilt relevant i relation till forskningsplanen.

Bedömningarna ligger sedan till grund för en rangordning av de sökande. Vanligen sker en uppföljande bedömning för att skilja topprankade kandidater.

Detta tillvägagångssätt fungerar väl i så måtto att vi uppnår en hög överensstämmelse mellan bedömare. Vi måste dock konstatera att det är mycket svårt att avgöra validiteten i detta, och sannolikt de flesta andra, tillvägagångssätt. Vi vet att de flesta av våra doktorander genomför goda avhandlingsarbeten, vilket i någon mån talar för systemets validitet. Däremot vet vi vanligtvis inte om den vi rankat som nummer två eller tre skulle gjort ännu bättre ifrån sig. Detta problem delar vi med flera lärosäten. I diskussion med företrädare för dessa har t ex arbetsprover (t ex att skriva en kort bedömning av ett vetenskapligt arbetes kvalitet, eller föreslå en design för någon angiven forskningsfråga) i samband med intervju behandlats. Detta har dock inte visat sig vara särskilt lovande. Ett antal sökanden som ter sig likvärdiga efter ordinarie bedömningar är ofta svåra att skilja också efter dessa arbetsprover.

Av de doktorander som är aktuella för denna utvärdering är tre internationella enligt definition. Ytterligare två återfinns i sammanställningen av tidigare doktorander. Det innebär att de allra flesta aktiva doktorander är nationella. En för utvärderingen aktuell doktorand verkar vid annat lärosäte. Drygt hälften av våra doktorander är dagligen verksamma vid institutionen. Dessa ingår i forskargrupper och avdelningar och kan ta del av seminarier och annat intellektuellt utbyte. Ett antal doktorander, vanligen med klinisk inriktning, har en betydande del av sin tid förlagd utanför institutionen. I många fall arbetar dessa vid närbelägna enheter och kan i stor utsträckning ta del av seminarier och liknande utan svårighet. Det har dock hänt att vi antagit doktorander som t ex varit verksamma vid sjukhus på betydande avstånd från Lund. Det har då varit väsentligt att säkerställa att det funnits en forskningsaktiv lokal klinisk miljö för doktoranden som en förutsättning för antagning. Detta har sedan fortlöpande följts upp. Våra erfarenheter av dessa situationer har varit goda.

Doktorander vid vår institution är sinsemellan mycket olika, inte minst med avseende på ålder vid antagningen. Ofta är doktorander med kliniskt/praktiskt förankrade projekt äldre eftersom de etablerat sig i en annan professionell miljö, vilken kan utgöra grundvalen för avhandlingsprojektet. Därav följer ofta en betydande skillnad i livssituation mellan doktorander, t ex beträffande ansvar för familj. Detta ställer krav på handledningsförfarandet, och en viktig uppgift för handledarkollegiet är att framöver diskutera lämpliga former för inkluderande handledning.

Handledargruppens sammansättning (avseende exempelvis kön, ålder, och för utbildningen relevanta språkkunskaper inriktning) och hur stor del av handledarna som eventuellt befinner sig på annan ort eller i annan miljö. Vilka eventuella möjligheter och utmaningar som har identifierats i detta avseende och hur dessa har hanterats.

De flesta handledare har svenska och engelska som lediga arbetsspråk. Huvudhandledare är alltid verksamma vid institutionen, och vanligen är externa handledare verksamma vid annan enhet inom LU. Vi har dock erfarenheter av externa handledare verksamma vid andra universitet i Sverige, liksom i t ex Norge och Storbritannien, och detta har i allt väsentligt fungerat väl. Fysiska besök har kombinerats med korrespondens och Skype-möten på ett effektivt sätt. Det är dock av stor vikt att huvudhandledare finns vid institutionen för att skapa en tillhörighet.

Vi är medvetna om att en majoritet av handledarna är män. Institutionsledningen arbetar aktivt med att stödja yngre forskare och lektorer att meritera sig för docentur och därmed handledarkompetens. Detta gäller i flera fall kvinnliga kollegor.

Hur systematiska granskningar genomförs för att säkerställa att forskarutbildningsmiljön har hög kvalitet, vilka åtgärder som eventuellt vidtas i samband med uppföljning samt hur återkoppling av dessa åtgärder sker i syfte att säkerställa att forskarutbildningsmiljön har hög kvalitet och att relevant samverkan sker med det omgivande samhället.

Avdelningarnas företrädare diskuterar återkommande den pågående forskningsaktiviteten och vi säkerställer att doktorander knyts till livaktiga handledningsmiljöer av varierande storlek. Vidare har också de på annat ställe beskrivna kontrollstationerna en väsentlig roll för detta arbete, inte minst de externa bedömarens omdömen. Examinatorerna spelar här en central roll för att kunna följa varje doktorands progression och ha en utvecklande dialog med respektive doktorand. Vi försökte också för några år sedan systematiskt samla in data från betygsnämndsledamöter. De ombads att på enkla skalor skatta avhandlingars vetenskapliga bidrag, teoretiska och metodologiska kvalitet, samt framställningens språkliga klarhet. Detta förfarande kritiserades dock kraftigt av fakulteten, då det ansågs som ett graderat betygssystem. Vi avsåg inte att använda insamlad information på det viset, men avbröt detta försök pga kritiken. På många sätt var detta beklagligt, eftersom det hade kunnat utgöra en god grund för utvecklingsarbete. I dagsläget arbetar vi istället med att noga beakta kommentatorers bedömningar vid halvtids- och slutseminarier. Dessa bedömningar följs upp av handledare i dialog med examinatorerna.

Forskarutbildningsmiljön har haft väsentliga problem med det administrativa stödet, pga längre sjukskrivningar och liknande. Detta har generellt lett till att mer strategiskt arbete försvårats, och att kortsiktiga insatser för att avhjälpa hastigt uppkomna problem kommit i förgrunden. Detta är djupt beklagligt, men inte enkelt lösbart inom forskarutbildningens ram. Forskarutbildningens kvalitetskontroll har trots dessa administrativa problem utvecklats i starkt positiv riktning. Detta grundas till stor del i ett utvecklat samarbete mellan studierektor och examinatorerna (fn två professorer, Lundh och Björklund, årligen tilldelade 150 klt vardera). Examinatorerna följer varje doktorand genom kontrollstationer, och godkänner också de kurser som doktoranden vill inkludera i forskarutbildningen. Examinatorerna och studierektor följer så gemensamt varje doktorands progression, och försöker identifiera eventuella hinder för att på ett så tidigt stadium som möjligt försöka avvärja dem.

Aspektområde: Utformning, genomförande, resultat

Aspekt: Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrunder:

A. Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik/konstnärliga forskningsmetoder inom forskarutbildningsämnet.

B. Systematisk uppföljning görs av utbildningens utformning och genomförande i syfte att säkerställa måluppfyllelsen. Resultaten av uppföljning omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Hur former för och innehåll i utbildningen säkerställer att doktoranderna visar bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik/konstnärliga forskningsmetoder inom forskarutbildningsämnet.

För närvarande ingår en kursdel, omfattande 90 hp i forskarutbildningen. Innehållet i dessa kurser varierar mycket mellan doktorander, då dessa i stor utsträckning väljer kurser i samråd med handledare, och efter godkännande från examinator. En obligatorisk del av forskarutbildningen är att delta i den allmänna seminarieriet vid institutionen (7,5 hp), vilken har ett brett utbud av kvalificerade teman.

Mer grundläggande akademiska färdigheter tränas också i den sedan 2016 obligatoriska fakultetsgemensamma introduktionskursen *Kickstart to Academic Life - Information Management and Publication Process for Social Scientists* (7,5 hp)

<http://www.sam.lu.se/en/staff/for-faculty-staff/courses-for-phd-students-and-teachers/phd-courses/autumn-term-courses-2015/kickstart-to-academic-life-information-management-and-publication-process-for-social-scientists>

Vi utnyttjar också miljöer utanför vår institution för relevanta kurser och andra träningstillfällen. Många av de färdigheter en doktorand i psykologi behöver tillägna sig är inte i sig unika för psykologiämnet. Detta gäller t ex tekniska färdigheter (MR-användning, ögonrörelsemätning, programmering, statistiska metoder), men även i viss mån interdisciplinära forskningsområden, t ex politisk psykologi. Vidare bidrar de aktiva forskargrupperna med väsentlig teoretisk och metodologisk kunskap, t ex beträffande minnesforskning, avancerad statistik och elektrofysiologisk metodik.

Sammantaget anser vi att detta gör att våra doktorander visar mycket god måluppfyllelse beträffande brett kunnande inom och systematisk förståelse av forskningsområdet samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet, och förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

Fakultetsmedlen är en knapp resurs som för närvarande täcker antagning av en, möjligen två, doktorander per år. Detta är självfallet en liten volym. Det medför problem att utforma kurser till en så pass liten grupp, speciellt eftersom doktorandernas inriktning kan variera betydligt från år till år. Vi ser ett antal möjliga lösningar, som vi i varierande utsträckning arbetar med. Institutionsledningen överväger f n olika incitament för att externfinansiera doktorander. Detta har, förutom den uppenbara effekten på volym, möjliga positiva effekter i form av att dessa doktorander sannolikt i relativt stor utsträckning kommer att antas till produktiva och välfungerande grupper. En långtgående konsekvens av detta skulle kunna vara att olika lärosätens forskarutbildning kommer att insnävas till ett par profilmråden.

De knappa fakultetsmedlens konsekvenser drabbar inte enbart vår institution. En lösning på de relaterade utbildningsproblemen kan vara att initiera mer nationella forskarutbildningssamarbeten, kanske i första hand kring kurser. Detta skulle sannolikt

medföra innehållsligt mycket goda kurser där varje deltagande lärosäte kan bidra med specialistkunskaper. Det skulle också bidra till goda kontaktnät för deltagande doktorander.

Hur progression uppnås under utbildningen och hur kopplingen ser ut mellan examensmål, lärandemål, lärandeaktiviteter och examination.

Utbildningen har flera kontrollstationer; planeringsseminarium, halvtidsseminarium och slutseminarium. Alla dessa innehåller explicita bedömningar av kunskap och förståelse, liksom andra aspektområden. Detta följs noga upp i dialog mellan examinatorerna, studierektor, handledare och doktorand.

Ett exempel är planeringsseminariet som vanligen sker efter c:a ett år, och doktoranden lägger då fram konkreta, teoretiskt underbyggda forskningsfrågor med explicita designer, analysstrategier och metodval för avhandlingsarbetets inledningsskede. Examinator bedömer här om doktoranden uppfyller examensmålet ”Att visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med det specifika forskningsområdet i synnerhet.”

En obligatorisk del av forskarutbildningen är att delta i den allmänna seminarieriet (7,5 hp). http://www.psy.lu.se/sites/psy.lu.se/files/fou-kursplan-allmanna.seminariet_2013.pdf. Målen för allmänna seminarieriet är: 1) En bred kunskapsöverblick över aktuell forskning ifrån psykologins olika områden och överlappande discipliner. 2) Färdigheter i att såväl presentera som kritiskt granska och diskutera sin egen forskning, både i dess inledningsskede och i dess avslutningsfas. 3) Förmåga att granska och reflektera konstruktivt kring forskarkollegors vetenskapliga presentationer, såväl muntligt som skriftligt.

Överlag upplever doktorander att seminariekursen ger både spets- och breddkunskaper. Doktorander kan ibland tycka att erbjudna seminarier ligger långt utanför avhandlingsarbetet och hade önskat än mer fokusområden i linje med det egna avhandlingsarbetet. Samtidigt är ett av målen att utmanas i sin förståelse för psykologiämnets bredd och lära av samt kritiskt granska fokusområden utanför det egna avhandlingsarbetet. Seminariekursen examineras genom doktoranders planeringsseminarium och slutseminarium. Vidare krävs aktivt deltagande i 20 seminarier samt en skriftlig reflekterande sammanfattning och granskning på cirka 5-6 sidor av något utvalt seminarium av intresse. Vår bedömning är att doktoranderna efter avslutad kurs har en mycket hög måluppfyllelse i förhållande till examensmålet: Att visa brett kunnande och förståelse av forskningsområdet samt djup och aktuell specialistkunskap inom avgränsad del av forskningsområdet.

Den obligatoriska fakultetsgemensamma introduktionskursen *Kickstart to Academic Life - Information Management and Publication Process for Social Scientists* har i sammanhanget följande väsentliga kursmål:

- att kommunicera forskningsresultat till både akademiska och icke-akademiska mottagare, såväl skriftligt som muntligt
- att förstå hur bibliometri och andra verktyg för forskningsutvärdering fungerar
- att genomföra professionell informationssökning i samband med ett forskningsprojekt.

Detta examineras genom workshopbaserade uppgifter, och en kritisk diskussion och bedömning av en relevant fackbok. Kursen har varit uppskattad av fakultetens doktorander.

Forskargruppernas överföring av substantiell teoretisk och metodologisk kunskap bidrar också till att vi sammantaget anser att våra doktorander visar mycket

god måluppfyllelse beträffande brett kunnande inom och systematisk förståelse av forskningsområdet samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet, och förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

Hur säkras att det finns förutsättningar för doktoranderna att slutföra utbildningen inom planerad tid.

Vid kontrollstationer (planerings, halvtids- och slutseminarium) görs bedömningar av den tidsmässiga realismen i föreslagna studier i samtal mellan doktorand, handledare och examinator. Detta följs också av studierektor via studieplanerna och examinatorernas rapporter från kontrollstationerna.

Vilka eventuella kvalitetsutvecklande åtgärder som vidtas i samband med uppföljning samt hur återkoppling sker av dessa kvalitetsutvecklande åtgärder i syfte att säkra måluppfyllelsen.

I samband med kontrollstationer görs en bedömning av tillgängliga resurser och det fortsatta avhandlingsarbetets realism. Här beaktas också doktorandens förtrogenhet med forskningsmetodik, såväl i allmänhet som med specifik relevans för avhandlingen, och den relevanta teoriförankring som fordras för det aktuella arbetet. Vid kontrollstationer tas sådant upp av examinatorerna, vanligen efter kommentarer från granskarna, och doktorander och handledare söker sedan en lösning för att uppnå erforderlig färdighet. Detta kan leda till en omformulering av forskningsfrågor, förstärkning av handledningsresurser eller rekommendationer om t ex metodologisk konsultation. Detta sker i samspel med doktorand och handledare.

Vi diskuterar för närvarande att minska kurspoängen från dagens 90 hp till 75 eller 60 hp. Detta grundas i att doktorander ofta anser att den centrala kunskapsutvecklingen sker genom avhandlingsarbetet.

Aspektområde: Utformning, genomförande, resultat

Aspekt: Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrunder:

A. Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade (konstnärliga) uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna ska också visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

B. Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Hur former för och innehåll i utbildningen säkerställer att doktoranderna visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade (konstnärliga) uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Hur doktoranderna visar förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Vi lägger redan vid antagningen stor vikt vid forskningsplanernas metodologiska stringens och realism. Under forskarutbildningen spelar interaktionen mellan handledare och doktorand en stor roll för utvecklingen av dessa färdigheter, och de tränas och examineras i de metod- och teknikkurser som doktorander deltar i. Vi ställer krav på presentationer i den allmänna seminarieriet, och detta tränas också i Kick-startkursen. Vi begär också att varje doktorand presenterar sitt arbete på minst en internationell konferens med peer-reviewförfarande. Konferensdeltagande finansieras av institutionen. Vidare rekommenderar vi starkt sammanläggningsavhandlingar, där publiceringsförfarande ger en utmärkt exponering för vetenskapssamhällets bedömning, och doktorandens förmåga att bemöta och ta till sig kritik stärks.

Hur progression uppnås under utbildningen och hur kopplingen ser ut mellan examensmål, lärandemål, lärandeaktiviteter och examination.

Utbildningen har flera kontrollstationer; planeringsseminarium, halvtidsseminarium och slutseminarium. Förutom den grundliga bedömning som görs vid dessa, tjänar de som riktmärken för doktoranders tidsplanering, samt skapar förutsättningar för lärandesituationer. Måluppfyllelsen kan exemplifieras med examensmålet att visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap.

Vid halvtidsseminariet går två bedömare igenom det utförda arbetet, och diskuterar framtida planer med doktorand, handledare och examinator. Detta är ett centralt lärandetillfälle under utbildningen. Här kan ofta omprioriteringar göras, och förbättringar av design och liknande berörs.

Slutseminariet sker minst tre månader innan tänkt disputation. Slutseminariet har väsentligt utvecklats de senaste åren, och vi använder numer vanligen externa bedömare, inte sällan internationella specialister. Dessa har explicita instruktioner att lyfta fram såväl styrkor som svagheter, och att bedöma om avhandlingen realistiskt kan försvaras efter mindre revisioner. Vi begär in strukturerade utlåtanden från

kommentatorerna, och examinatorerna följer noga det efterföljande revisionsarbetet. Detta tjänar i stor utsträckning också som en kvalitetsförbättring av handledning, då återkopplingen måste hanteras i samarbete mellan doktorand och handledare.

Kontrollstationerna följs generellt noga upp i dialog mellan examinatorerna, studierektor, handledare och doktorand. Den lärandeprocess som skapas i förhållande till färdighet och förmåga ligger väl i linje med examensmålen: ”Visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete” samt ”Visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer.”

Varje doktorand presenterar sitt arbete på minst en internationell konferens med peer-reviewförfarande. Publiceringsförfarandet vid sammanläggningsavhandlingar fordrar att doktoranden kan presentera sina resultat och bemöta kritik av den egna forskningen. Doktorander uppmuntras också att genom massmedia (t ex i samband med disputation) eller populärvetenskapliga framställningar sakligt och tydligt presentera sin forskning. Detta är i linje med examensmålet ”visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt”.

Författandet av en vid slutseminarium och disputation accepterad kappa och den kritiska process som genomgås vid publicering av delarbeten innebär en prövning väl i linje med examensmålet ”visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer.”

Doktoranderna rekommenderas att undervisa som del av sin institutionstjänstgöring. Ett krav för att få undervisa är att gå universitetets eller fakultetens behörighetsgivande högskolepedagogiska introduktionskurs. Doktorander ges också möjlighet att gå universitetets andra behörighetsgivande högskolepedagogiska kurser.

En forskarutbildning är i stort ett praktiskt lärande, där tekniska färdigheter (programmering, dataanalys) måste hanteras och skärpas i samspel med övergripande logistiska överväganden (datainsamlingsperioder, tidsdisposition) i en inte alltid optimal miljö. En doktorands utveckling drivs också ofta av oväntade händelser, både positiva fynd och hinder som måste hanteras. Detta sker i många fall i samband med tillämpade projekt, där doktoranden t ex på en fullt aktiv klinik måste implementera en vetenskaplig studie, och stödja andras färdigheter i att administrera bedömningar el dyl. Denna varierade läroprocess är i övervägande del gemensam för våra doktorander och medför tillsammans med undervisningserfarenheter att man når en god nivå av färdigheter och förmågor i relation till examensmålet: Visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Doktorandernas arbete har i allt större utsträckning lett till internationella publikationer, inte sällan i högt rankade tidskrifter, t ex Hellerstedt i *Cerebral Cortex*, Marcusson-Clavertz i *JEP:LMC*. Vidare har avhandlingar fått erkännanden i form av priser vid LU (Nilsson), och i något fall också Nationalkommitténs pris för yngre forskare (Terhune). Detta visar mycket god förmåga att med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen

Hur säkras att det finns förutsättningar för doktoranderna att slutföra utbildningen inom planerad tid.

I samspel med handledare bestämmer doktoranden utformningen av avhandlingsarbete. I detta ligger att se vad som behöver göras för att besvara den aktuella forskningsfrågan, och, inte minst, vad som kan göras med tillgängliga resurser och tid. Detta leder ofta till en kontinuerlig förbättring av förmågan att koppla det egna arbetets styrkor och svagheter till det större forskningsfält som doktorander arbetar inom.

Doktorand i samspel med handledare planerar och genomför studier i förhållande till utbildningens tidsmässigt förankrade kontrollstationer. De individuella studieplanerna innehåller tidsplanering som stäms av minst en gång per år. Här anges tidsplanering för kommande moment, och avsteg från tidigare planering redovisas.

Vilka eventuella kvalitetsutvecklande åtgärder som vidtas i samband med uppföljning samt hur återkoppling av dessa kvalitets- utvecklande åtgärder sker i syfte att säkra måluppfyllelsen.

Doktoranden ska självständigt kunna genomföra kritisk granskning/analys, formulera frågor, planera forskning mm. Enligt examinatorernas direkta erfarenhet visar det sig onekligen ibland vid kontrollstationerna finnas vissa tveksamheter kring detta. Detta blottläggs då doktoranden i diskussion med en granskare ska redogöra för sin forskning. Det blir uppenbart för de närvarande vid halv/slut-seminariet om åtgärder krävs för att doktoranden ska uppnå de färdigheter som listas i allmänna studieplanen. Examinator påpekar detta, handledare och doktorand löser detta i samråd.

Vi har dessvärre erfarit att vissa doktorander visat en oroande svag progression gällande flera examensmål, och inte slutfört avhandlingar i rimlig tid. I vissa fall kan detta ha oförutsägbara och svåråtgärdade förklaringar, t ex allvarlig sjukdom. Det finns dock tillfällen där vi sannolikt felbedömt förmågan att tillgodogöra sig forskarutbildning, och försök med kompletterande handledningsresurs och liknande inte varit verkningsfulla. Detta är dyrbart och belastande för alla berörda parter, och olika åtgärder i form av stöd prövas. Det är möjligt att sådana bortfall skulle kunna minska genom att doktorander enbart antogs till etablerade forskningsprojekt, där forskningsresurser i form av programmerare, statistiker, utvecklade metoder etc. redan finns på plats. En sådan utveckling förändrar dock kraftigt doktorandens roll och möjlighet att driva egeninitierad forskning, och kommer sannolikt att innebära en insnävning av institutionens forskningsverksamhet. Det är därmed inte enbart en fråga för forskarutbildningen, utan kräver strategiska institutionsavgöranden. Vi har ännu inte varit beredda att driva en sådan utveckling. Däremot diskuterar vi olika sätt förbättra institutionens forskningslogistik genom t ex bättre assistans och resurser för laboratorier. Detta möter dock inte sällan ekonomiska hinder i en tid av ansträngda institutionsfinanser.

Aspektområde: Utformning, genomförande, resultat

Aspekt: Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömningsgrunder:

A. Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas ska visa intellektuell självständighet, (konstnärlig integritet), och vetenskaplig redlighet/forskningsmässig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden ska också ha nått fördjupad insikt om vetenskapens/konstens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används

B. Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Hur former för och innehåll i utbildningen säkerställer att doktoranderna når intellektuell självständighet, (konstnärlig integritet) och förmåga att visa vetenskaplig redlighet/ forskningsmässig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Hur det säkerställs att doktoranden når fördjupad insikt om vetenskapens/konstens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Fakultetens introduktionskurs Kick-start to academic life (http://en-sam.prodwebb.lu.se/sites/sam.lu.se.en/files/161020_kickstart_to_academic_life_schule_ht16.pdf) innehåller moment kring akademisk integritet, och är avsedd att i flera avseenden underlätta inträdet i en roll som ansvarstagande forskare.

Institutionen har arrangerat forskningsetiska seminarier i samverkan med medicinsk etik. Från vårterminen 2017 har fakulteten tillsammans med Ekonomihögskolan vid LU skapat en kurs i forskningsetik (3 hp) för doktorander. Varje doktorandprojekt etikprövas också, där så fordras, och doktorander har särskilda medel att bekosta detta, om de inte arbetar i ett större projekt som redan prövats. Institutionens seminarier har de senaste åren utvecklats mycket positivt, och allt fler externa forskare med hög kompetens bidrar till institutionens forskningsmiljö. Detta erbjuder en träning i att möta nya metoder och perspektiv. Den obligatoriska allmänna seminarieriet ställer krav på en inlämningsuppgift i form av ett diskuterande referat av något seminarium. Där fordras att doktoranden visar en värderande förmåga och demonstrerar färdighet i att bedöma väsentliga aspekter av forskningsarbeten, inkluderande etiska överväganden. Författandet av sammanläggningsavhandlingar innebär också i sig att doktoranderna, som ska vara förstaförfattare på åtminstone två arbeten, kommer i kontakt med forskarsamhällets krav på integritet och redlighet. När man skickar in ett manus för granskning får man redogöra för hur forskningen etikprövats, uppge om man har några intressekonflikter, osv. vilket tvingar till eftertanke.

Hur progression uppnås under utbildningen och hur kopplingen ser ut mellan examensmål, lärandemål, lärandeaktiviteter och examination.

Under utbildningen gör doktoranden flera presentationer av sina resultat, t ex i samband med kontrollstationer och andra seminarier. Vidare tjänar en sammanläggningsavhandlingens kapp, som doktoranden ensam ska skriva, som ett viktigt prov på förmågan att självständigt värdera resultat, vilket ligger i linje med examensmålet att ”Visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar”. Slutseminariet och disputationen är de kontrollstationer där doktorandens självständighet är mest i fokus och ställs på

störst prov. Granskarna brukar vid det efterföljande mötet kommentera just graden av självständighet, med avseende på insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, intellektuell självständighet, osv. Detta innebär alltså viktig feedback till doktorand, handledare och examinator (vid slutseminariet) och handledare och examinator (vid disputation, där också betygsnämndsledamöterna uttalar sig) om måluppfyllelse i förhållande till de två examensmålen för värderingsförmåga och förhållningssätt.

Reflektioner relevanta för målet ”visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används” blir ofta särskilt framträdande i goda kliniska avhandlingar. Catharina Strid visar t ex nya möjligheter att på ett rimligt och effektivt sätt mäta och behandla psykisk ohälsa i primärvården. Kajsa Järholm belyser i sina studier de svåra behandlingsavväganden som följer när tonåringar kirurgiskt behandlats mot fetma.

Nydisputerade doktorander har också varit framgångsrika i att tydligt beskriva planerade projekt på ett övertygande sätt. Flera har fått starkt konkurrensutsatta medel, t ex VR:s internationella postdoc-bidrag (Waldhauser, Marcusson-Clavertz, Falck). Universitetet har även valt ut doktorander från institutionen (Mårtensson, Borgström) till LMK-stiftelsens årliga Idéforum i Björkliden, ett initiativ för att hjälpa ett tiotal utvalda unga forskare att planera en forskningskarriär (<http://www.pi.lu.se/om-oss/samarbeten/ideforum-i-bjorkliden>).

Hur säkras att det finns förutsättningar för doktoranderna att slutföra utbildningen inom planerad tid.

Även här är grunden att de individuella studieplanerna uppdateras på ett realistiskt sätt. I samspel med handledare bestämmer doktoranden utformningen av avhandlingsarbete. I detta ligger att se vad som behöver göras för att besvara den aktuella forskningsfrågan, och, inte minst, vad som kan göras med tillgängliga resurser och tid. Detta leder ofta till en kontinuerlig förbättring av förmågan att koppla det egna arbetets styrkor och svagheter till det större forskningsfält man arbetar inom.

Vilka eventuella kvalitetsutvecklande åtgärder som vidtas i samband med uppföljning samt hur återkoppling av dessa kvalitets- utvecklande åtgärder sker i syfte att säkra måluppfyllelsen.

Som vi beskrivit ovan sker uppföljning på flera olika sätt, genom de individuella studieplanerna, genom kontrollstationerna och genom kontinuerliga samtal med doktorander och handledare. Vanligen klarar doktorander t ex slutseminariets kontroll med gott resultat, och kommentarer från granskare är av enkelt åtgärdad natur. I de fall när det brustit har vi återkopplat. Diskussionen mellan examinator och studierektor har varit viktig här, så att studierektor kunnat försäkra sig om en god överblick. Vi har dock inte avtäckt några systematiska brister. Åtgärder görs i första hand på det individuella planet men vi har också konstaterat behovet av mer generella kvalitetsutvecklande insatser. Exempel på det är postdokdagar, ambitionen att utveckla kursutbudet och utbytet med andra doktorander genom nationella kurser och behovet att öka mötesfrekvensen i handledarkollegiet och då särskilt i syfte att ge utrymme för kollegialt stöd och fördjupning av handledarkompetensen.

Vi kommer att effektivisera och underlätta arbetet med de individuella studieplanerna genom ett fakultetsgemensamt digitalt system. Förutom att detta blir rent praktiskt enklare att hantera för doktorander och handledare kan uppföljningar göras mer systematiskt och långt mer effektiva.

Arbetslivets perspektiv

Bedömningsgrunder:

A. Utbildningen är användbar och förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv, såväl inom som utom akademien.

B. Utbildningens utformning och genomförande följs systematisk upp för att säkerställa att den är användbar och förbereder för arbetslivet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Hur utbildningens användbarhet och förberedelse för arbetslivet säkerställs genom utbildningens innehåll och utformning.

Institutionen har anordnat postdoktorala karriärdagar, där alumni inom olika kvalificerade verksamheter bjudits in. Detta har sedan utvecklats till ett fakultetsarrangemang, där studierektor också tillsammans med bl a prodekan har bjudit in yrkesverksamma från akademi, sjukvård, statlig förvaltning och privat näringsliv, vilka presenterat sin karriärgång. Representanter från forskningsfinansiärer, t ex VR:s postdocgrupp, har också medverkat. Vi anser att det är viktigt att doktorander överväger olika alternativ, då det inte är självklart att intressen och förvärvad kompetens bäst tillvaratas i den klassiska akademiska lärar/forskarrollen. Redan vid de första mötena med en nyantagen doktorand tar prefekt och studierektor upp frågan om karriärplanering och vad de vill få ut av sin forskarutbildning.

På vilket sätt ansvariga för utbildningen inhämtar sådan information som är relevant för utbildningens kvalitetssäkring och utveckling avseende dess användbarhet och förberedelse för arbetslivet och olika karriärvägar, både i Sverige och utomlands.

Vi har frekventa informella kontakter med alumner, och tar del av deras postdoktorala etablering. Våra doktorander har visat sig klart framgångsrika på arbetsmarknaden, såväl inom som utom Sverige. De har gått vidare till forskningstjänster, t ex postdoktorala tjänster finansierade av VR (Waldhauser, Marcusson-Clavertz, Falck), akademiska lärartjänster inom och utom Sverige (Mårtensson, Terhune), kvalificerade kliniska tjänster (FoU-ansvar, Hallin) eller sådan privat verksamhet där forskarutbildning är uttalat värdefullt (t ex speciella konsultativa uppdrag, Bertlett).

Hur ansvariga för utbildningen arbetar med alumners erfarenheter.

Information från alumner används t ex i studierektors introduktionsmöten med nya doktorander, där planering och genomförande av utbildningen, men också psykosociala aspekter på doktorandsituationen lyfts fram. Alumners erfarenheter spelar också en väsentlig roll som erfarenhetsbas i de samtal prefekt och studierektor för med doktoranderna.

I vilken utsträckning doktoranderna ges möjlighet till institutionstjänstgöring eller dylikt i form av undervisning, administrativt arbete eller annat arbete.

Vi rekommenderar alla doktorander att delta i institutionstjänstgöring, eftersom vi betraktar detta som ett lärandemoment och en viktig meritering. I princip alla doktorander har institutionstjänstgöring. Detta sker huvudsakligen genom undervisning, såväl föreläsningar som laborativa moment. En del doktorander har också gjort del av sin institutionstjänstgöring genom att ha ansvar för laboratorier.

Vilka eventuella åtgärder som vidtas i samband med uppföljning och hur återkoppling

av dessa sker i syfte att säkerställa att utbildningen är användbar och förbereder doktoranderna för ett föränderligt arbetsliv samt hur återkoppling sker till relevanta intressenter.

Utöver den informella information vi har om alumner, ämnar vi att i högre grad formalisera och strukturera återkommande alumniundersökningar för att inspirera och visa på yrkesmöjligheter för våra doktorander.

Vi menar vidare att detta bör sättas i relation till användbarheten av grundutbildningarna och hur dess förbereder för arbetslivet. För närvarande genomför vi alumniundersökningar av både det internationella masterprogrammet i psykologi och psykologprogrammet. Frågan är mycket angelägen och vi ser ett behov av att arbeta närmare olika avnämare. Detta är en del av vår samverkansstrategi där både industridoktorander och kombinationstjänster kommer att diskuteras.

Doktoranders perspektiv

Bedömningsgrunder:

A. Utbildningen verkar för att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och lärprocesser.

B. Utbildningen följs systematiskt upp för att säkerställa att doktorandinflytandet används i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Hur arbetet ser ut för att doktoranderna ska ta aktiv del i att utveckla utbildning och lärprocesser.

Doktoranderna har regelbundna möten med representanter för FU, ofta examinatorerna. Dessa möten fokuseras ofta kring progression och planering av kurser eller liknande. Doktorandgruppen träffar också prefekt och studierektor för allmänna diskussioner kring utbildningen ett par gånger per termin. Dessa diskussioner har visat sig vara värdefulla, och berör ofta frågor kring arbetsmiljö.

Alla doktorander erbjuds medarbetarsamtal med prefekt eller biträdande prefekt en gång per år. Exempel på påpekanden från doktorandgruppen var under 2015 en önskan om tydligare beskrivningar och hjälp till bättre förståelse av befattningar och roller vid institutionen. Detta utarbetades och tydliggjordes under 2016 på sidan 7-9 i handboken för anställda under rubriken "Övergripande roller och ansvarsområden".
http://www.psy.lu.se/sites/psy.lu.se/files/handbok_webb.pdf

Under medarbetarsamtalen föregående år framkom från doktorandgruppen en önskan om förtydligande uppdragsbeskrivningar för kursansvariga, delkursansvariga och examinatorer. I utbildningsstrategin för institutionen ingår det i handlingsplanen att ta fram ett sådant policydokument senast juni 2017 (se sidan 10)
http://www.psy.lu.se/sites/psy.lu.se/files/strategi_och_kvalitetsdokument_161213.pdf

Hur doktorander deltar i beslutsprocesser, inklusive beredning, av frågor som rör forskarutbildning.

Doktoranderna är representerade i institutionsstyrelsen. Vid antagning av nya doktorander medverkar en doktorandrepresentant. Vederbörande gör inte bedömningar men har full insyn i underlag och deltar i diskussioner kring rangordning och andra överväganden.

Hur en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö säkerställs för doktoranderna.

Vid terminsstarten anordnar studierektor en introduktion för nyantagna doktorander. Där presenteras utbildningens upplägg och innehåll, olika institutionsföreträdares roller och liknande. Vi tar också upp de resurser i form av lokaler, teknisk utrustning etc. som doktorander kan utnyttja, och ser till att arbetsplats med dator är tillgänglig. Vi har också en allmän diskussion om de krav och förväntningar som finns i samband med en forskarutbildning, t ex generella premisser för handledning. Vid detta möte ges också information om de rättigheter och förmåner som följer av anställning vid LU, t ex företagshälsovård och ersättning för läkemedel. Doktorandrepresentant medverkar för att bli introducerad för andra doktorander. Doktorander får också del av all personalinformation, och inbjuds till informationsmöten, personaldagar och liknande.

Doktorander har också under sin anställningstid årliga medarbetarsamtal med prefekt för att för att följa frågor relaterade till arbetsmiljö.

Fakulteten arrangerar en obligatorisk gemensam introduktionsdag för nyantagna doktorander med mer generellt fokus på rollen som doktorand.

Hur doktoranders, inklusive alumnens, synpunkter på utbildningen samlas in, sammanställs och redovisas för doktoranderna samt hur de används i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen samt vilka eventuella åtgärder som vidtas, i syfte att stärka doktorandinflytandet, i samband med att utbildningen följs upp. Hur sker återkoppling av dessa till relevanta intressenter.

Universitetet har genomfört såväl undersökningar av arbetsmiljö för alla anställda samt doktorandbarometerar. Resultaten från dessa är tillgängliga för doktorander, och har diskuterats med doktorandgruppen. Institutionen gjorde 2016 en arbetsmiljöundersökning där doktorander med tjänst vid institutionen var inkluderade. Resultaten från denna återfördes av prefekt och studierektor och diskuterades med doktorandgruppen. En ny alumnundersökning planeras.

Jämställdhetsperspektiv

Bedömningsgrunder:

A. Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.

Vi strävar efter att följa universitetets plan för jämställdhet, likabehandling och mångfald, <http://www.medarbetarwebben.lu.se/sites/medarbetarwebben.lu.se/files/lunds-univeritets-policy-for-jamstallldhet-likabehandling-och-mangfald.pdf>. För närvarande råder en dominans av män bland institutionens seniora forskare, i all synnerhet bland professorer. Detta har accentuerats av pensionsavgångar de senaste åren. Även om kvarvarande seniora forskare i flera fall uppenbart handlett kvinnliga doktorander till framgångsrik självständighet är det viktigt att understödja alla unga forskares karriärutveckling, inte minst kvinnor. Sådana framgångsrika karriärexempel kan antas presentera goda förebilder för doktorander. Vi hänvisar också till den ovan nämnda postdoktorala karriärdagen som syftar till att ge exempel på olika kvalificerade karriärvägar för nydisputerade. Vi noterar att svensk universitetsvärld har relativt kringkurna möjligheter till postdoktorala tjänster utöver lektorat. Som ovan nämnts arbetar dock institutionen aktivt för att stödja lektors väg mot docentur. Vi beaktar också rektors målsättning att väsentligt öka mängden kvinnliga professorer vid utlysning av relevanta tjänster, senast då möjliga sökanden till en professur i klinisk psykologi inventerades.

Handledarkollegiet diskuterar problem i handledning generellt, och framöver kommer vi att fortsätta diskutera de utmaningar som bjuds handledning av t ex doktoranders olika bakgrund och livssituation.

B. Systematisk uppföljning görs för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande främjar jämställdhet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Forskarutbildningen blir i stor uträkning individuellt utformad där samarbetet med handledarna och ev samarbetspartner i projekt och andra forskare inom den egna avdelningen eller gruppen är av största betydelse. Vi kommer därför att utforma en rutin med individuella uppföljningssamtal i samband med kontrollstationer och avslutad utbildning. Frågor kring jämställdhet och likabehandling kan också beaktas i medarbetarsamtal.

Det allmänna klimatet och arbetsmiljön på institutionen har betydelse för doktoranderna även i detta avseende och arbetsmiljöenkäter och årlig psykosocial skydds rond är därför viktiga instrument för att följa upp och åtgärda brister. Hösten 2016 antog styrelsen en handlingsplan för att förebygga kränkande särbehandling och diskriminering och under 2017 görs utbildningsinsatser i detta syfte. <http://www.psy.lu.se/sites/psy.lu.se/files/handlingsplan2016.pdf>